

Recomanacions per l'elaboració i presentació d'un treball de recerca en l'àrea de filosofia.

(Versió alumne).

**Miguel Herreros Navarro
IES. Marina
(Seminari de Filosofia)**

INTRODUCCIÓ	4
PRESENTACIÓ I ESTRUCTURACIÓ DEL TREBALL	5
ESCRITURA.....	5
PRESENTACIÓ	5
ESTRUCTURA FORMAL DE LA PÀGINA.....	5
ESTRUCTURA FORMAL DEL TREBALL	6
NOTES, CITES.....	9
<i>Notes a peu de pàgina o final de treball.</i>	9
OBJECTIUS DEL TREBALL DE RECERCA	10
OBJECTIUS PRIORITZATS.....	11
METODOLOGIES BÀSIQUES DE RECERCA	12
METODOLOGIES BÀSIQUES DE RECERCA	12
<i>Recerca bibliogràfica i documental</i>	13
<i>Treball de camp</i>	14
<i>Treball experimental</i>	15
ELS TREBALLS DE RECERCA EN L'ÀREA DE FILOSOFIA.	16
1. TREBALL LÒGICO-MATEMÀTIC.....	16
2. TREBALL DE CAMP.	16
3. TREBALL SOBRE BASE DOCUMENTAL.....	16
PLANIFICACIÓ DEL TREBALL I DEL SEGUIMENT.	17
MODEL D FULL DE SEGUIMENT DEL TREBALL DE RECERCA.	17
FONTS DE REFERÈNCIA MÉS HABITUALS	18
FONTS PRIMÀRIES O DIRECTES	18
FONTS SECUNDÀRIES O INDIRECTES	18
ELECCIÓ D'UN TREBALL DE RECERCA I LES FONTS.....	18
NORMA A TENIR PRESENT.....	19
BUSQUEDA DE FONTS BIBLIOGRÀFIQUES	20
1. COM FER UNA RECERCA BIBLIOGRÀFICA.....	20
<i>Elaborar un llistat bibliogràfic</i>	20
Passos per elaborar el llistat bibliogràfic.....	21
<i>Treball a partir del llistat bibliogràfic.</i>	22
2. COM BUSCAR INFORMACIÓ EN UNA BIBLIOTECA.....	22
<i>Classificació decimal universal (CDU)</i>	22
2. <i>Ús del catàleg manual</i>	23
Ús del catàleg de matèries.....	23
3. <i>Ús del catàleg informatitzat.</i>	24
Estratègia per a realitzar una cerca en base de dades informatitzada.....	24
La cerca amb operadors booleans i el truncament	24
Operadors Booleans	25
Truncament (*).....	25
ENLLAÇOS A BIBLIOTEQUES	26
CONSORCI DE BIBLIOTEQUES UNIVERSITÀRIES DE CATALUNYA (CUBC).....	26
BIBLIOTEQUES UNIVERSITÀRIES DE CATALUNYA.	27
SISTEMA BIBLIOTECARI DE CATALUNYA.....	27
XARXA DE BIBLIOTEQUES DE LA FUNDACIÓ "LA CAIXA".	27
RECOLLIR I ORDENAR LA INFORMACIÓ	29
ORDRE DE LECTURA	29
EXTRACCIÓ DEL CONTINGUT.....	29

CLASSIFICACIÓ DEL MATERIAL REUNIT	30
TREBALL DE REDACCIÓ	31
1. PRIMERA REDACCIÓ	31
2. ELABORACIÓ DE L'ESBORNANY DEL TREBALL	31
3. CORRECCIÓ DE PROVES	32
4. REDACCIÓ DEFINITIVA DEL TREBALL	33
PRESENTACIÓ ORAL	34
LLENGUATGE DE L'EXPOSICIÓ I ALTRES RECURSOS	34
ESTRUCTURA DE L'EXPOSICIÓ ORAL	35

INTRODUCCIÓ

El contingut d'aquest document està pensat per a orientar als alumnes que han de presentar un treball acadèmic, i en concret el que anomenen "treball de recerca". No es un recull exhaustiu dels requisits que ha de complir tot treball acadèmic, sinó una sèrie d'orientacions per a millorar la estructura i presentació dels treballs que corresponguin al seminari de filosofia de l'IES Marina. Aquestes orientacions tenen la intenció de donar a l'alumnat certes referències, indicacions i pautes sobre què i com ha de ser el seu treball.

Creiem que deixar clar què és el que se avaluarà d'aquest treball és quelcom important per a que l'alumnat entengui què se li demana amb aquest treball, per això recullin els objectius i criteris que es tenen en compte en el procés d'avaluació del treball. Tenir clar això facilitarà la tasca tant de l'alumne com del professor tutor.

En qualsevol cas, es tracta d'un conjunt d'orientacions mínimes que s'hauran d'adaptar i/o desenvolupar posteriorment en cadascuna de les situacions concretes. No venen a substituir en cap moment les explicacions dels professors encarregats d'assessorar els treballs.

PRESENTACIÓ I ESTRUCTURACIÓ DEL TREBALL

Escriptura

Com a norma general els treballs s'han de presentar mecanografiats, o bé fets a ordinador mitjançant qualsevol processador de textos del mercat. Tots són legítims però el més utilitzat (no el millor) és Word de Microsoft. Dintre del software gratuït tenint el OpenOffice que és equivalent i compatible amb el Word. (per baixar-se'l podeu descarregar-lo a <http://www.openoffice.org>).

L'exemplar ha de presentar-se escrit en català o en castellà. I amb una correcta ortografia i sintaxi. Si el text no està escrit amb correcció i ben estructurat el contingut perd valor. És necessari que els paràgrafs siguin intel·ligibles, que l'ortografia, la redacció, la puntuació, etc, siguin correctes.

S'ha de tenir cura de l'estil de la redacció, fugint del llenguatge col·loquial i de un to excessivament rígid. La redacció tampoc pot ser una mera transcripció del material consultat, el que sol anomenar-se "*un recorta y pega*".

Hem de procurar que el treball sigui net i polit, que no contingui borrons, "Tipp-Ex", ratlles, etc. o que les correccions siguin les mínimes possibles. Si imprimint el treballs hem de tenir cura que la tinta no emborroni el paper.

Presentació

Com a norma general en qualsevol treball que presentem hem d'evitar que el fulls vagin soltes o amb subjeccions poc fiables: clips, pines. Pocs passar que algun full s'extraviï o qualsevol altre accident.

El treball sempre s'ha de lliurar enquadernat o amb grapes si el número de fulls es reduït. Qualsevol sistema d'enquadernació és bo, heu de mirar que sigui manejable i permeti una lectura còmoda del treball. També s'ha de tenir en compte que hem de deixar un espai suficient entre el text i l'enquadernació per no impedir la lectura de el marge que dóna a l'enquadernació.

El treball de recerca a L'IES Marina.

Hem de donar un exemplar del treball a l'institut i millor que vagi sense enquadernar per a facilitar les fotocòpies. Per evitar es perdi cap full millor donar-lo dintre d'un portafolis de plàstic.

L'alumne hauria de conservar altra còpia per a poder preparar l'exposició oral i disposar d'ella en la mateixa; aquesta còpia pot anar degudament enquadernada o no, a gust de l'alumne.

Estructura formal de la pàgina

Full. DIN A4 (210x297 mm). Normalment el paper ha de ser de color blanc, però es poc utilitzar per de color per a determinats annexos que vulguem destacar. Mai han de ser colors obscurs ni cridaners.

Els fulls aniran escrits per una cara.

Marges. Hauran de ser amplis. Es recomana 2,5 cms per a marge inferior i superior, i 3 cms per el dret i l'esquerre. Amb això podem enquadernar perfectament el treball sense tancar el text.

Paginació. Els fulls han d'anar numerats amb numeració àrab (1,2,3...), aquests aniran centrats en la part inferior del full, i començaran amb la primera pàgina de text.

Tipus de lletra. La lletra ha de ser estandar i fàcilment llegible: Arial, Times New Roman, Verdana, Tahoma, Courier, etc, fugiren del tipus de lletra massa carregats. La grandària per al text normal ha de ser de 11 o 12 punts. No s'han de barrejar tipus de lletres diferents.

Alienació i espai. Alienació: esquerra o justificat. Interlineat: senzill o 1,5.

Encapçalats de pàgina. La seva grandària és diferent a la resta del treball. Si s'utilitza és per a posar el títol de treball i del capítol corresponent o l'autor.

Notes a peu de pàgina. Per anotacions a peu de pàgina utilitzaren la mateixa lletra que per al text i amb una grandària de 9 o 10.

Cites. Si la cita reproduceix textualment un fragment de text, aquest anirà entre cometes, seguit de la referència bibliogràfica entre parèntesi. La lletra pot anar en cursiva i/o ser d'una grandària un punt inferior a la normal.

Exemple: " ... *veritat e falsetat són contraris, e han major contrarietat en les coses grans que en les coses menors, com sia cosa que en les coses grans haja major poder de contrastar, que en les coses poques*"¹.

Els paràgrafs és millor que vagin separats per un espai.

Apartats i subapartats. Ha d'establir-se clarament la diferència entre els apartats mitjançant l'utilització d'espais i una jerarquització coherent que ha de mantenir-se en tot el treball.

Final de pàgina. Mai deixarem que una pàgina finalitzi amb la primera línia d'un paràgraf, amb un títol i que el text comenci a l'altre full.

Estructura formal del treball

L'estructuració del treball de recerca s'adaptarà a les necessitats que, de mica en mica, es dibuixaran al llarg de la nostra elaboració. Així i tot, hi ha una sèrie d'apartats essencials, molt bàsics, que configuren el que es pot anomenar l'esquelet formal de l'escrit.

Aquests apartats són:

- Primera pàgina portada.
- Segona pàgina en blanc.
- Índex general.
- Introducció.
- Cos del treball.
- Conclusions.
- Índexs específics: índex alfabètic, índex de imatges, índex de gràfics, etc (Opcional).
- Bibliografia.
- Apèndix (Opcional).
- Última pàgina full en blanc.

1. Portada.

En ella figuraran:

- Títol. Ha de ser concís, clar, atractiu i significatiu, adaptat a les intencionalitats i els objectius que ens hem proposat. No ens trobem davant d'una obra de ficció ni, al menys pel que ens fa al títol, hem de tractar d'evidenciar el nostre possible enginy creatiu o el nostre lirisme. És a dir, es tracta d'informar de la forma més precisa possible, no d'impressionar ningú.
- Nom i cognoms de l'autor/a (l'alumne/a), curs, any.
- Nom del professor tutor.

¹ LLULL, Ramón. *Llibre de Meravelles*. Edicions 63 i "la caixa". Barcelona 1980. pàg.232.

2. Índex general o sumari.

Pot situar-se al començament o al final de l'obra, per raons pràctiques millor posar-lo al principi. Cal recordar que sense paginació l'índex perd molt del seu sentit, per això ha de incloure la paginació. (Molts processadors de textos generen automàticament l'índex).

L'índex ha de deixar clara la jerarquització de les distintes parts del treball, ha de figurar l'estructurat- apartats i subapartats - en especial de la part del cos del treball..

3. Introducció

Té unes finalitats molt concretes: raonar respecte a la gènesi i l'objecte de la investigació i els límits (siguin cronològics, materials o temàtics) que ens hem imposat o que aconsellen les circumstàncies:

- Hem de definir clarament el tema d'estudi. Ha de quedar clarament espatat l'àmbit que serà objecte d'estudi (territorial, cronològic, etc.)
- Hem de justificar el perquè de l'elecció del tema i del seu enfocament.
- Justificar l'interès pel treball, reflexionant sobre la seva utilitat i els problemes que ens proposem resoldre. (Si volem podem fer referència a les motivacions i interès personal sempre que no afecti a l'objectivitat del treball).
- Podem valorar l'estat actual de la qüestió tractada.
- Determinar els objectius generals i específics del treball.
- Especificar i justificar la metodologia utilitzada.
- Fer un breu recorregut descrivint i justificant l'estructura general de l'obra o les parts del treball.

Breument, podem dir que en una introducció s'ha de explicar el:

- Per què? : causes, motius per les que te vols treballar aquest tema.
- Què?: què et proposes investigar: això se sol exposar en forma de interrogant o hipòtesis que justifica la recerca.
- Com?: com penses portar a terme la investigació, com planifiques el desenvolupament, què aspectes penses tractar, en quins apartats.

4. Cos del treball.

El cos del treball té un caràcter específic, molt lligat a les característiques concretes que vulguem donar a la investigació, i, per tant, és difícil de generalitzar. Així i tot, es poden plantejar algunes recomanacions. Per exemple:

- Els diversos capítols han de mantenir un cert grau d'equilibri quant a la seva extensió. En conjunt, qualsevol desequilibri en una feina com aquesta és negatiu.
- Tots els apartats han de numerar-se segons els models d'esquema (1.-1.1.-1.2.-...).
- Si es vol posar títol a cadascun dels capítols s'ha de procurar que sigui prou significatiu com el general del treball.
- Els apartats han d'estar situats segons una lògica temàtica, mantenint una línia de discurs coherent i evitant els buits.
- També s'ha d'evitar la repetició de continguts. Si això es fa de manera voluntària, l'única raó és insistir, aclarir o reforçar algun punt i se n'ha de consignar la intencionalitat.
- Totes les afirmacions han d'estar basades en raonaments o materials concrets. La base d'un treball de recerca és el rigor.
- Ha d'evitar-se el dogmatisme i qualsevol inclinació a la pedanteria intel·lectual. No conveng ningú i no fa cap bé a la feina pròpia.
- Les referències a d'altres autors, si es volen utilitzar literalment, han de ser breus per evitar la impressió de voler«omplir» paper.

5. Conclusions

És imprescindible que al final del treball s'inclogui un apartat de conclusions. Aquest té un caràcter de síntesi i bàsicament ha de presentar els resultats del nostre estudi, a aquest resultats ens ha d'haver portat l'estudi realitzat, la qual cosa vol dir que la conclusió s'ha de deduir o seguir del treball.

- Haurem de donar resposta a l'interrogant que ens hem plantejat en la introducció: deixar clar el "què" de la mateixa.
- Hem de realitzar una valoració dels resultats, però justificant i recolzant-nos en arguments que es derivin del treball. Aquesta serà la manera de defensar nostra conclusió.

També podem:

- Fer referència, de forma breu i objectiva, a les dificultats més significatives que ens hem trobat i com s'han afrontat.
- Fer una valoració crítica del treball realitzat: apuntant els dubtes que resten pendents.
- Donar la nostra opinió personal, amb arguments, però no s'ha d'abusar de les opinions i interpretacions personals. I donat el caràcter subjectiu de la mateixa, sempre ha de quedar perfectament delimitat el apartat on expressem aquesta opinió.

Hem d'evitar convertir les conclusions de la recerca en un seguit «d'apartats pontificals» o veritats absolutes. Tampoc no ha de ser un exercici d'humilitat. Ni una repetició dels punts exposats en el treball.

6. Índexs específics. (Opcional)

Si hi ha índexs específics s'inclouran en el següent ordre:

- Índex de gràfics.
- Índex de taules.
- Índex de mapes.
- Índex de quadres.
- Índex de il·lustracions.
- Índex alfabètic.

Índex alfabètic.

En un treball com el que aquí proposem no és massa habitual. Així i tot, en certes modalitats (geografia, ciències naturals...) pot tenir sentit.

7. Bibliografia.

És imprescindible incloure un apartat amb la bibliografia. En aquest farem referència a les fonts consultats i citats en el treball: (llibres, revistes, vídeos, etc).

La bibliografia es pot ordenar de diverses formes:

- per ordre alfabètic,
- cronològicament,
- per temes o capítols, i dintre de cada capítol per ordre alfabètic o cronològic.
- etc.

Nosaltres la ordenarem per ordre alfabètic. I tindrem en compte que els noms italians i holandesos (DA VINCI, Leonardo) s'alfabetitzen per la partícula, i els noms espanyols, catalans, portuguesos i alemanys no ho fan (MONTAIGNE, Michel de).

La referència ha de servir per a identificar perfectament l'unitat bibliogràfica que es descriu, per tant han de incloure un mínim de dades, per això es fan seguint unes pautes establertes. (Podeu

conèixer aquestes normes consultant la URL <http://sophipolis.migueb.com> ; el apartat treball d'investigació, subapartat "*Cites de fonts o bibliografies*").

És interessant, encara que poques vegades es fa, fer un petit comentari de cadascuna de les obres consultades.

8. Apèndix (Opcional)

Si escau, es poden adjuntar aquells materials utilitzats directament o complementaris que es considerin més interessants. Aquest material han de ser inèdits o poc coneguts, ja que en el cas contrari és suficient amb una referència.

Notes, cites

Notes a peu pàgina o final de treball.

Les notes a peu de pàgina són un recurs de gran utilitat en l'elaboració d'una redacció de certa complexitat. Complementen el contingut de la redacció i ofereixen referències o acotacions sempre útils i de vegades imprescindibles. La seva representació consisteix en un petit número o senyal (habitualment un asterisc o un guió) en el lloc on es vol inserir el missatge i la ubicació d'aquest, precedit del mateix número o senyal al peu de la pàgina. Només certes editorials, afortunadament poques, i per raons d'economia en la composició tipogràfica, porten totes aquestes notes al final del llibre.

- Ha de procurar-se que les notes siguin breus.
- No s'ha de exagerar el número de notes, és important la qualitat i no la quantitat.
- Les notes es numeren correlativament des de el principi al final del treball.
- Són preferibles les notes a peu de pàgina que a final de treball.

Finalitat i tipus:

La finalitat de les notes és descarregar el text de coses incidentals i alliberar-lo per fer-lo més llegible. Tenint en compte la seva finalitat, podem establir dos grups principals de notes:

- **De contingut.** Venen a complementar, aprofundir o aportar dades marginals, però considerades útils, que puguin reforçar el discurs principal. Podem ser
 - cites, textuales o no, d'autors reconeguts, estudiosos o especialistes del tema tractat;
 - reflexions que nosaltres mateixos hem fet al llarg de la preparació del treball.²
 1. **D'ampliació:** desenvolupen punts secundaris, recullen opinions que recolzen o s'oposen a la pròpia, etc.
 2. **De referència:** fan referència a altres parts del treball, a obres que expliquen un punt secundari, etc.
 3. **Aclariments:** s'utilitzen per aclarir la situació: situar una localitat petita, explicar qui és un autor menor, etc.
 4. **D'agraïment:** per dades o ajuts puntuals rebuts. Si el agraïment fa referència a una col·laboració àmplia ha de sortir a la introducció.
 5. **Suggestiments:** assenyala un punt que caldria ser estudiat amb detenció.
 6. **Indicatives:** indiquen les variants d'una edició crítica, les anotacions del traductor, etc.
- **De referència bibliogràfica.** Remeten a les dades de la font: autor, títol, editorial, any de publicació i número de la pàgina o les pàgines.

Quan un text es repeteix més d'una vegada no cal tornar-ne a donar totes les dades. Així, si dues notes a peu de pàgina no consecutives fan referència a la mateixa obra, en la segona s'utilitza com a entrada: *Obra citada* (o *Op. cit*) i si estan seguides: *Idem*.

 1. **Comprovants.** indiquen la font o bibliografia que hem utilitzat o a què es fa referència.

² Per exemple, Cal tenir present que el mateix autor havia assenyalat anys enrere que els principis econòmics de la nova societat industrial... o "És difícil comprendre el sentit d'aquest autor quan..."

OBJECTIUS DEL TREBALL DE RECERCA

Els continguts (siguin conceptes, procediments, actituds...) que estructuraven qualsevol etapa del procés d'aprenentatge d'un estudiant estan escollits i ordenats per aconseguir unes finalitats concretes. Aquestes finalitats comporten els objectius que haurà d'assolir al final de cadascuna de les unitats, dels crèdits, dels cicles o de les etapes. És la resposta a qüestions com les següents: per què es treballen certs aspectes en un moment donat? Què se suposa que hem d'aconseguir? Quines capacitats desenvoluparem i en quin ordre ho farem?

Habitualment aquestes capacitats s'han d'aconseguir, aquests objectius, es presenten per mitja de tres apartats que ja coneixeu:

1. Fets, conceptes i sistemes conceptuals
2. Procediments
3. Valors, normes i actituds

En cap moment, però, no es pot entendre l'aprenentatge com una parcel·lació, sinó com un tot. Aquesta diferenciació és una qüestió de metodologia, una fórmula per començar a treballar.

Així, doncs, d'acord amb el model citat —i també al marge d'altres objectius que puguin plantejar-se relatius a la matèria o al tema escollit—, el treball de recerca té com a objectius bàsics que vosaltres sigueu capaços de:

1. Planificar de manera rigorosa la feina d'acord amb els objectius inicials establerts i les disponibilitats pròpies.
2. Seleccionar les fonts d'informació adequades.
3. Utilitzar les diverses metodologies, tècniques i destreses apreses al llarg dels anys d'estudis previs de manera selectiva, flexible i interdisciplinari.
4. Observar els fets de manera crítica i objectiva.
5. Identificar les qüestions i dades que siguin fonamentals o suficientment valuoses per a l'elaboració del treball.
6. Analitzar, classificar i donar el tractament adient a la informació obtinguda.
7. Seleccionar i manejar la documentació bibliogràfica amb esperit crític.
8. Interpretar els resultats obtinguts a partir de la reflexió i el judici.
9. Formular hipòtesis estructurades davant fets complexos.
10. Comparar dades i opinions contraposades de manera objectiva i crítica.
11. Exposar les pròpies idees amb coherència i estructuració correcta, utilitzant un llenguatge adient.
12. Distingir les característiques principals dels treballs de síntesi i dels treballs d'anàlisi.
13. Analitzar els diversos criteris, objectius i subjectius, que intervenen en la selecció d'un tema o línia de treball.
14. Comentar els aspectes diferents que intervenen en l'estructuració d'un treball de recerca.
15. Treure conclusions sobre els factors que fan que un calendari de treball estigui ajustat a la realitat.
16. Definir les línies i els mètodes més adients que cal emprar en una tasca relacionada amb una recerca de certa complexitat.
17. Escollir les estratègies adequades a cadascuna de les etapes del treball..
18. Delimitar els aspectes que determinen els camps bàsics d'intervenció.
19. Seleccionar els criteris per establir l'organització dels mitjans de treball.
20. Ponderar la diversitat qualitativa i quantitativa de les fonts d'informació.
21. Aplicar els principis bàsics, formals i no formals, a l'exposició d'un tema.
22. Actuar amb consciència de les capacitats i limitacions pròpies en l'establiment de les fites que s'han d'aconseguir.
23. Mostrar iniciativa en l'organització del procés de treball.

24. Manifestar una disposició intel·lectual oberta i receptiva davant les diverses aportacions externes.
25. Mantindre una actitud crítica basada en el coneixement i la reflexió com a eina bàsica en el desenvolupament de la investigació.
26. Manifestar interès en la recerca de solucions noves.
27. Actuar amb perseverança en el procés de realització.
28. Apreciar el rigor en el desenvolupament de les pròpies activitats.
29. Avaluat positivament les dades i opinions obtingudes de forma analítica.
30. Mostrar responsabilitat en la conservació del material propi o aliè que s'utilitzi.
31. Valorar positivament una presentació correcta en l'aspecte formal i coherent en el contingut dels resultats obtinguts.

Objectius prioritzats.

És difícil que en un treball de esta mena l'alumne sigui original i plantegi temes o investigacions que no s'hagin fet encara, crec que això resta lluny dels objectius d'un primer treball de recerca i més als nivells de secundària. L'objectiu, seria més aconseguir un apropament de l'alumne al que representa realitzar una investigació, familiaritzar-se amb les seves tècniques, amb l'estructura formal d'un treball, amb els passos a donar, amb l'ús de bibliografia, amb la síntesis i reorganització de informació. Que l'alumne aprengui a sintetitzar, a reorganitzar la informació, a posar en ordre les pròpies idees, a ordenar i exposar dades de manera entenedora. I podria dir que per sobre del coneixement que l'alumne pugui assolir del tema treballat hem sembla més important, encara, l'experiència que s'assoleix l'alumne amb la realització del treball.

METODOLOGIES BÀSIQUES DE RECERCA

Les metodologies bàsiques emprades en la realització de Treballs de recerca són:

- la recerca bibliogràfica i documental ,
- el treball de camp,
- el treball experimental.

Això no exclou, però, que en un mateix treball de recerca s'incloguin diverses metodologies d'entre les anteriorment exposades encara que, normalment, sempre hi haurà una d'elles que serà essencial per a la realització del treball.

Metodologies bàsiques de recerca

Cada àrea de coneixement pot donar prioritat a l'ús de determinades metodologies de recerca que impliquin la realització d'activitats concretes.

Això no exclou, però, que en un mateix treball de recerca s'incloguin diverses metodologies d'entre les anteriorment exposades encara que, normalment, sempre hi haurà una d'elles que serà essencial per a la realització del treball.

Exposem a continuació els criteris específics d'avaluació dels treballs, tenint en compte les metodologies utilitzades així com les activitats que van lligades a aquests procediments.

<u>Recerca bibliogràfica i documental</u>
TASQUES A REALITZAR
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura d'obres literàries, filosòfiques, de pensament (novel·la, assaig, crítica...) - Consulta de fonts secundàries (enciclopèdies, llibres de text, estudis científics especialitzats, obres històriques...) - Consulta de fonts complementàries (estadístiques, gràfiques...) - Consulta de fonts primàries tant escrites (llibres, documents, articles de premsa, ...) com iconogràfiques (gravats, dibuixos, fotografia, mitjans de comunicació de masses ...), com audiovisuals (enregistraments sonors, vídeo, pel·lícules...) - - Comparació entre les opinions o tesis de diversos autors sobre el tema de recerca. - Elaboració de fitxes bibliogràfiques. - Elaboració de resums, esquemes i mapes conceptuals. - Contrastació dels resultats obtinguts a partir de fonts primàries i secundàries. - Contextualització de les obres literàries, filosòfiques, de pensament.
ASPECTES A AVALUAR
<ul style="list-style-type: none"> - Varietat de lectures i consultes bibliogràfiques i documentals efectuades. - Iniciativa en la recerca de fonts d'informació. - Iniciativa en l'establiment de les línies de desenvolupament del treball després de la primera aproximació bibliogràfica. - Capacitat de replantejar la hipòtesi o els objectius d'acord amb les informacions obtingudes durant la recerca. - Capacitat de seleccionar i adequar la informació consultada al tema plantejat. - Capacitat d'analitzar, sintetitzar, comparar i valorar críticament la informació recollida - Capacitat de distingir els aspectes objectius subjectius de la informació trobada. - Valoració crítica de les fonts d'informació consultades. - Capacitat d'expressar de forma ordenada i coherent el procés dut a terme per la realització del treball. - Ús de pautes correctes de lectura i interpretació de les fonts primàries. - Capacitat d'aportar conclusions personals. - Ús correcte de la llengua oral i escrita. - Valoració positiva de l'ús de programes informàtics de tractament de textos i eines multimèdia.

Treball de camp

TASQUES A REALITZAR

- Realització d'entrevistes a persones físiques i jurídiques, públiques i privades, relacionades i amb el tema de recerca i enregistrament, si s'escau, per mètodes audiovisuals.
- Recull de dades a partir d'informants (cançons, rondalles, costums, fets històrics, biografies, variants dialectals ...).
- Realització d'enquestes i tests a una mostra de la població.
- Realització d'estudis de mercat i elaboració de pressupostos diversos.
- Assistència a manifestacions culturals (concerts, conferències, festes, exposicions, museus ...)
- Visita i observació directa del paisatge, d'elements del medi natural i urbà, del patrimoni històric-artístic, d'empreses i espais diversos, etc.
- Elaboració de resums, esquemes i mapes conceptuals.
- Contrastació dels resultats obtinguts a partir d'altres fonts d'informació.

ASPECTES A AVALUAR

- Iniciativa durant la preparació dels guions de les entrevistes i enquestes.
- Recompte estadístic i buidat acurat de les enquestes, utilitzant gràfiques.
- Interpretació de les dades obtingudes i establiment de conclusions generals a partir de les estadístiques.
- Valoració de l'ús d'eines informàtiques pel tractament de les dades estadístiques.
- Ús de pautes correctes de lectura i interpretació d'elements del paisatge, dels elements patrimonials, etc.
- Capacitat d'analitzar, sintetitzar, comparar i valorar críticament la informació recollida.
- Capacitat d'expressar de forma ordenada i coherent el procés dut a terme per la realització del treball.
- Capacitat d'aportar conclusions personals.
- Ús correcte de la llengua oral i escrita.
- Valoració de l'ús de programes informàtics de tractament de textos i eines multimèdia.

<u>Treball experimental</u>
TASQUES A REALITZAR
<ul style="list-style-type: none"> - Identificació del problema i formulació de la hipòtesi, si s'escau, - Contrastació de diversos mètodes d'anàlisi i decisió del més adequat a la finalitat de la recerca, tenint en compte les possibilitats i materials del centre. - Identificació i control de les variables que afecten el procés d'experimentació. - Observació dels fenòmens i presa acurada de dades durant el procés d'experimentació. - Descripció, si s'escau, de tot el procés d'experimentació, a nivell qualitatiu i quantitatiu. - Identificació i control de les variables que influeixen en el resultat de l'experiència. - Interpretació dels resultats, tot extraient conclusions on sigui possible formular teories més generals. - Experimentació sobre aspectes tècnics relacionats amb les arts plàstiques (tècniques artístiques, possibilitats del llenguatge gràfico-plàstic, experimentació sobre materials i suports ...) - Elaboració de resums, esquemes i mapes conceptuals. - Contrast dels resultats obtinguts a partir i d'altres fonts d'informació
ASPECTES A AVALUAR
<ul style="list-style-type: none"> - Capacitat d'identificar i enunciar el problema de forma precisa i plantejar la hipòtesi inicial. - Iniciativa en el disseny de la metodologia de recerca més adequada al tema escollit. - Capacitat d'autonomia i iniciativa per fer front als problemes derivats de la recerca. - Capacitat de replantejar la hipòtesi o els objectius d'acord amb les informacions obtingudes durant la recerca. - Constància en el treball, voluntat de superació i rigor científic. - Utilització pràctica de les destreses específicament artístiques que es posseeixen. - Capacitat creativa. - Capacitat d'analitzar, sintetitzar, comparar i valorar críticament la informació recollida. - Capacitat d'expressar de forma ordenada i coherent el procés dut a terme per la realització del treball. - Capacitat d'aportar conclusions personals. - Ús correcte de la llengua oral i escrita. - Valoració de l'ús de programes informàtics de tractament de textos i eines multimèdia.

ELS TREBALLS DE RECERCA EN L'ÀREA DE FILOSOFIA.

Els continguts curriculars de batxillerat en l'àrea de filosofia comprenen bàsicament matèries de: ciències formals (lògica); ciències socials (sociologia, psicologia, política); i filosofia (filosofia, ètica, filosofia de la ciència, estètica, filosofia de la cultura, història del pensament, etc). Per tant podem plantejar-nos fer tres tipus de treball: treball de recerca bibliogràfica i documental, treball de camp, treball experimental.

A l'àrea de filosofia la metodologia emprada normalment és la **recerca bibliogràfica i documental**. Si bé, en els treballs de psicologia i sociologia podria utilitzar-se la metodologia de treball de camp, no es aconsellable perquè l'alumne no té el coneixement mínim sobre les eines necessàries per tal de fer una investigació d'aquest tipus.

1. Treball lògic-matemàtic.

No és habitual fer un treball de recerca que tinguin relació amb la lògica, per la qual cosa no ho tracto.

2. Treball de camp.

En matèries que formen part de les ciències socials, sobre tot sociologia, psicologia, podem plantejar-nos fer un treball de camp. Això ens obligarà a conèixer i aplicar el mètode empíricoanalític: enquestes, mostres, estadística, entrevistes.

És freqüent voler fer un treball experimental de sociologia o psicologia sense dominar la metodologia a utilitzar per fer un estudi de camp, o sense saber fer una mostra de població per a passar un qüestionari, o sense saber com es tracten estadísticament les dades obtingudes, etc. Un desconeixement de la metodologia de les ciències socials ha de suposar, o bé, una dificultat que ens impossibilita per fer aquest treball; o bé, la inversió de molt temps de preparació sense tenir garanties de fer una bona aplicació del mètode en la investigació.

Conclusió: si es té un bon coneixement de la metodologia de les ciències socials i del seu ús, o pot adquirir-se, s'està en disposició de plantejar-se fer un treball experimental. Si no es té aquest coneixement i es vol treballar al camp de la sociologia o la psicologia, el treball s'ha d'orientar cap a una dimensió bibliogràfica del tema.

3. Treball sobre base documental.

Generalment les investigacions filosòfiques solen ser investigacions sobre base documental. En filosofia, estètica, filosofia de la ciència, etc, es fan investigacions a partir de documents (textos) que són analitzats i serveixen de base per a noves idees i relacions.

Igual passa si la investigació té un caràcter històric, en aquest cas és sobre la base de documents històrics que es fa el treball. Aquesta investigació és típica de la història del pensament però no exclusiva d'aquesta matèria: poden fer-se treball històrics de qualsevol matèria (lògica, psicologia, sociologia, política, ètica, etc.) .

No tothom considera que el mètode adequat per a les ciències socials hagi de ser el mètode empíricoanalític. Ja hem dit que també es proposen com a mètodes d'aquestes ciències l'hermenèutica (comprensió de les accions) i el mètode críticoracional (anàlisi crític i racional del fenòmens socials). Tots dos treballen a partir de l'anàlisi i comprensió de documents.

Dintre d'aquest tipus de investigació Umberto Eco diferencia entre **treball d'investigació** i **treball de compilació**. David Romano ho fa entre **treball d'anàlisi i de síntesi**. Aquestes distincions, gairebé, són equivalents, és per això que es pot parlar de dos tipus bàsics de treball sobre base documental:

- Treball d'anàlisi o investigació.
- Treball de síntesi o compilació.

PLANIFICACIÓ DEL TREBALL I DEL SEGUIMENT.

El calendari fixa els objectius que volem aconseguir en cada reunió, i serveix per a intentar distribuir la nostra feina: què farem i quan ho farem.

A continuació es dóna un full de seguiment que permet planificar el nostre treball (la concreció de les dates s'establiran amb el professor tutor). L'alumne haurà de portar aquest full en totes les entrevistes que tingui amb el professor tutor, i en ell s'anotaran les observacions més significatives de cada entrevista.

Model d full de seguiment del treball de recerca.

Títol del treball:

Alumne:

Professor Tutor:

Curs:

Data		Anotacions	Signatura Professor	Signatura Alumne/a
	Elecció del tema de recerca			
	Pla inicial de treball			
	Plantejament del pla inicial de treball			
	Recollida de material, lectures, observacions, etc.			
	Presentació al tutor de recull de material, lectures, observacions, etc.			
	Si cal, nova recollida de material, lectures, observacions, etc.			
	Presentació al tutor de recull de material, lectures, observacions, etc.			
	Organització del material			
	Estructuració – guió			
	Presentació al tutor de l'estructuració – guió			
	Composició (esborrany)			
	Presentació de composició (esborrany)			
	Composició definitiva			
	Presentació de composició definitiva al tutor			
	Lliurament de composició definitiva			
	Preparació del guió d'exposició oral			
	Lliurament al tutor del guió d'exposició oral			
	Exposició del treball de recerca			

A partir d'aquest full el professor tindrà elements objectius per avaluar el seguiment del treball. Que cal recordar que té una nota màxima de 4 punt.

FONTS DE REFERÈNCIA MÉS HABITUALS

S'entén per font els fets, documents, objectes, testimonis, etc, a partir dels quals obtenim informació per realitzar una investigació o un treball.

En un treball de recerca a nivell de secundària i dintre de l'àrea de filosofia les fonts amb les que treballem són escrites, principalment textos impresos i no materials inèdits. És per això que ens centrarem en aquests tipus de fonts. Hi ha dos tipus de fonts: fonts primàries o directes i fonts secundàries o indirectes.

Fonts primàries o directes

Font primària és l'obra o document original, tal com l'autor l'ha escrit amb anotacions, correccions, etc. Pot ser un treball manuscrit, mecanografiat, una edició facsímil, una edició integral de l'obra. Una traducció o una antologia no són fonts primàries.

Les fonts primàries solament estan a disposició dels investigadors professionals. degut al seu valor històric. A elles no pot accedir el públic en general. per estudiar-les han de recorre a edicions crítiques o reconegudes.

Una **edició crítica** és una edició d'una font primària anotada (de vegades traduïda) i que proporciona una eina per poder localitzar els fragments del text i així poder referir-nos a la font primària. Aquesta eina és normalment la numeració de línies, paràgrafs, etc.

Si no disposem d'una edició crítica podem utilitzar una **edició reconeguda**. Com a norma general una bona edició ha de contenir una introducció i notes fetes per un especialista reconegut. Si es una traducció l'autor de la mateixa també ha de ser entès en la matèria.

Fonts secundàries o indirectes

Les **fonts secundàries** són edicions que ens permeten assimilar el text original. Aquests textos ens donen un coneixement de l'obra original a través de les explicacions, interpretacions, anàlisis, introduccions de les fonts primàries fetes per estudiosos (segones persones) que tenen un coneixement directe de l'obra original.

Les **traduccions** són una certa interpretació de la font primària. Les **antologies** de textos són una selecció d'aquests i, per tant, també una interpretació.

Altres fonts indirectes. De vegades, aquestes obres que ens donen un coneixement sobre l'obra original són fonts de tercera mà, els autors no coneixen l'obra original, ni l'han llegit, sinó que el seu coneixement prové de fonts secundàries. Aquestes són menys fiables que les fonts secundàries.

En les fonts secundàries haurem de tenir present qui és l'autor, la seva competència, els seus interessos, l'època a la que pertany, el seu corrent de pensament o escola, etc, ja que això ens permetrà entendre les diferents interpretacions que de les fonts ens donen els estudiosos, això ens ajudarà a entendre les fonts secundàries.

Elecció d'un treball de recerca i les fonts

És important definir l'objectiu del treball per a poder determinar les fonts d'aquest, i iniciar la recerca del material bibliogràfic.

Si volem fer un treball sobre *El pensament socràtic de Plató* els primers escrits de Plató constitueixen les fonts primàries, però aquests llibres estan escrits en grec clàssic i no hi són a

disposició del públic. Per tant treballarem amb una edició crítica de les obres de Plató que ens donarà una bona traducció de l'obra original. L'única forma de conèixer el pensament de l'autor és llegir-lo. I també treballarem amb fonts secundàries que ens donen una interpretació de l'obra de Plató. Una cosa és el que ha dit l'autor, Plató, i una altra el que els estudiosos diuen que ha dit i per què.

Si volem fer un treball sobre *Les interpretacions del pensament socràtic de Plató* les fonts primàries seran, en aquest cas, les obres dels autors que ens donen una interpretació de les obres de joventut de Plató. Un treball d'aquesta temàtica seria més ric si tinguéssim coneixement del pensament de Plató en la seva etapa de joventut, això en donaria una visió de les diferents interpretacions, encara que no és imprescindible.

Si volem fer un treball sobre *La influència del pensament platònic en l'acadèmia florentina de Ficino* no ens interessa conèixer tant el pensament de Plató com les idees que de Plató han arribat a Ficino, i l'ús que s'ha fet d'aquestes. Per fer el treball serà suficient amb un coneixement bàsic de Plató, les fonts primàries serien les obres de Ficino, i totes aquelles obres d'autors del segle XIV i XV que ens donen a conèixer el pensament platònic, les fonts secundàries serien les obres que ens expliquen la filosofia del renaixement, la filosofia de Ficino, de l'Acadèmia florentina, etc.

Norma a tenir present

Mai no utilitzarem una font de segona mà per fer una cita fingint que hem llegit l'obra original; citarem la font de segona mà d'on hem tret la informació. Tampoc no citarem bibliografia que no hem llegit fingint que ho hem fet.

BUSQUEDA DE FONTS BIBLIOGRÀFIQUES

Quan es tracta d'escollir el tema de recerca, hem de tenir clar que el tema ja ha estat tractat per altres, l'alumne gairebé fa un treball original. El més probable és que hi hagi un material escrit previ que, d'una forma més o menys directa, més o menys intensa o més o menys profunda, hagi tractat qüestions relatives al camí temàtic que l'alumne ha escollit.

A l'inici del treball el tutor/a podrà indicar unes fonts bibliogràfiques d'orientació bàsica per tal de començar a apropar-se al tema escollit.

L'alumne ha d'ampliar aquesta primera bibliografia per donar al treball en enfocament desitjat. Per fer aquesta ampliació es recomana:

- Consultar la bibliografia que apareix als llibres donats com a orientació bàsica.
- Consultar la bibliografia de biblioteques públiques, en especial:
 - la biblioteca de lletres, la biblioteca de ciències socials i la de psicologia de la universitat autònoma de Barcelona (Campus de Bellaterra).
 - La biblioteca de psicologia de la universitat de Barcelona (campus de la Vall d'Hebrón), la biblioteca de filosofia de la universitat de Barcelona (Campus Pedralbes), la biblioteca general de la universitat de Barcelona (Plaça universitat pati de lletres).
 - I la biblioteca general de Catalunya (C/ del Carme, Barcelona).

A mesura que avanci el treball la bibliografia s'anirà ampliant i donarà suport i cos al treball, aportaran opinions valuoses i noves orientacions que enriquiran el propi estudi.

Una vegada acabat, s'ha de fer constar aquestes lectures. La referència a les obres consultades i que ens han estat d'utilitat han de constar en el apartat de bibliografia del treball. Per això convé anar apuntant els llibres consultats tal com apareixen en el punt bibliografia de l'estructuració del treball.

1. Com fer una recerca bibliogràfica.

El procés de lectura dels llibres ens ajudarà a confeccionar el llistat bibliogràfic. Cal, doncs, començar per la lectura d'una obra general de situació a la vegada que treballem el llistat bibliogràfic. [ver ordre de lectura]

Elaborar un llistat bibliogràfic

El primer objectiu del treball és confeccionar un llistat bibliogràfic. Per això haurem de fer una recerca bibliogràfica sobre el tema que treballem: hem d'elaborar un llistat de llibres, revistes, articles, etc, que parlin del tema que volem investigar.

Una vegada tenim el llistat, que sovint és molt ampli, hem de decidir que documents consultar, seleccionarem els que més ens interessin.

Com punt de partida podem consultar els llibres que es trobin en la sala de consulta a l'abast del públic (obres de referència i especialitzades), obres d'introducció a la matèria o específiques del tema que volem treballar. L'objectiu d'aquesta primera consulta no és llegir el llibre sinó triar els llibres que més ens interessin: buscarem els capítols que parlin del tema que hem triat i mirarem la bibliografia –millor si està comentada- considerarem llibres bàsics el més citats en els llibres que consultem, així com els que tractin de manera específica el tema triat i tindrem presents les últimes aportacions sobre el tema. A partir de la nostra tria ja podem anar a buscar els llibres que ens interessin. Fer aquesta selecció prèvia és important, perquè ens permet enfocar bé el treball. I además ens fa estalviar temps, hi ha biblioteques on el servei de préstec es fa cada 30 minuts i només es podem demanar 3 llibres, si els llibres que demanen no ens

interessin pot suposar una pèrdua considerable de temps. Si els llibres que busquem estan a disposició en la sala de consulta podem mirar de trobar-los per fer aquesta primera fullejada bibliogràfica. S'ha de tenir present que les biblioteques utilitzen El **CDU** per a classificar els llibres.

És recomanable fer una fitxa bibliogràfica de cada llibre que consultem on posarem: la bibliografia del llibre, la biblioteca on trobar-lo, la signatura que té, i un petit comentari sobre el seu contingut i el nostre grau d'interès en relació amb el treball.

Per suposar, no tots els llibres que del nostre llistat bibliogràfic han de sortir a la bibliografia del treball, només sortiran ell que hem treballat i els que siguin la font de dades que surten al nostre treball (cites, il·lustracions, ...).

Passos per elaborar el llistat bibliogràfic.

Hi ha tres camins a seguir per elaborar el llistat bibliogràfic:

1. Examinar el catàleg.
2. Consultar obres de referència.
 - a.- Generals: diccionaris i enciclopèdies generals, obres de síntesi.
 - b.- Especialitzades: obres i repertoris bibliogràfics, revistes especialitzades.
3. Preguntar al bibliotecari.

1. Examinar el catàleg.

Consultarem el catàleg per trobar llibres.

Ús del catàleg informatitzat.

Ús de catàleg manual.

Una vegada he consultat el catàleg completaré la recerca bibliogràfica consultant els repertoris bibliogràfics i les revistes especialitzades.

2. Consultar obres de referència.

Si el catàleg no dóna la informació que busco tindrè que començar la recerca bibliogràfica per altre punt. Hauré de cercar en les enciclopèdies, històries generals, repertoris bibliogràfics.

a. En tota biblioteca hi ha un apartat dedicat a enciclopèdies, històries generals. Hauré de buscar el tema que he triat i extreure una bibliografia bàsica del llibre consultat. Per després anar a buscar-lo al catàleg.

b. En les biblioteques també hi ha un apartat dedicat al repertori bibliogràfic. Haurem de buscar un repertori bibliogràfic de la matèria que treballem (filosofia, sociologia, psicologia...) per buscar la bibliografia existent sobre el tema que anem a treballar.

Hi ha matèries dels quals hi ha revistes especialitzades, en aquestes també podem trobar informació sobre les publicacions més recents.

3. Preguntar al bibliotecari

Tot i l'ajuda que pot suposar preguntar al bibliotecari, això no ens priva de fer la nostra recerca bibliogràfica. hem de pensar que aquesta primera ajuda és bona si anem molt despistats, però segurament el bibliotecari no és un expert del tema que volem treballar, ni sap la visió que volem donar al nostre treball. Hem d'acceptar l'ajuda que en doni el

bibliotecari les seves orientacions podem ser-nos útils per a començar, però hem de fer la nostra recerca i elaborar el nostre llistat bibliogràfic d'investigació. Podem fer servir l'orientació del bibliotecari per extreure bibliografia general, però haurem de consultar el catàleg de la biblioteca i les obres de referència per a elaborar el nostre llistat bibliogràfic.

Treball a partir del llistat bibliogràfic.

Al final haurem elaborat una primera llista bibliogràfica per a començar a treballar. Aquesta llista no és una cosa tancada, s'anirà ampliant tantes vegades com sigui necessari. Les segones cerques bibliogràfiques, normalment, s'orienten cap a una bibliografia més específica que vol solucionar mancances d'informació o bé, vol ampliar determinats punts.

A mesura que anem llegim, trobarem referència a llibres això ens ajudarà a confeccionar i ampliar el llistat bibliogràfic i a decidir els llibres que ens poden resultar més interessants per a consultar.

A partir del llistat seleccionarem tan els llibres com els capítols que considerem d'interès per a consultar. I serà aquests els que buscarem o demanarem a la biblioteca. Però serà la lectura dels mateixos la que confirmarà si la informació que surt ens és útil. De vegades veurem que el seu contingut és adient i d'altres ens adonarem que els llibres no són el que esperàvem, si és així, continuarem la recerca bibliogràfica fins considerar que tenim tota la informació que cercàvem.

2. Com buscar informació en una biblioteca.

Classificació decimal universal (CDU)

En una biblioteca ens trobarem la informació classificada. El mitja de classificació més usual a les biblioteques. Divideix el coneixement en deu grans grups.

0. Obres generals i bibliografia.
 1. Filosofia.
 2. Religió.
 3. Dret, Econòmiques i Ciències Socials.
 4. Filologia i lingüística.
 5. Ciències pures.
 6. Ciències aplicades.
 7. Arts, jocs i esports.
 8. Literatura.
 9. Geografia i història.

A la vegada aquest deu apartats es divideixen en deu subapartats. Reproduïm aquí el apartat general i els que es relacionen amb l'àrea de filosofia, psicologia, sociologia

0. OBRES GENERALS I BIBLIOGRAFIA
 00. Prolegòmens (llibres i escrits)
 01. Bibliografia. catàlegs de llibres.
 02. Biblioteconomia.
 03. Enciclopèdies generals.
 04. Assaigs en col·leccions.
 05. Revistes generals.
 06. Societats. Acadèmies. Col·lectivitats.
 07. Periòdics. Periodisme.
 08. Col·leccions. Poligrafia.
 09. Manuscrits. Bibliofília.

1. FILOSOFIA

10. Filosofia general.
11. Metafísica general. Cosmologia.
12. Metafísica especial.
13. Anima i cos.
14. Sistemes filosòfics.
15. Psicologia.
16. Lògica. Dialèctica.
17. Moral. Ètica.

3. DRET, ECONOMIA I CIÈNCIES SOCIALS.

30. Sociologia general.
31. Estadística.
32. Política.
33. Economia política.
34. Dret. Legislació.
35. Administració pública.
36. Beneficiència. Segurs. Associacions.
37. Ensenyament. Educació.
38. Comerç. Transports. Comunicacions.
39. Etnografia. Costums. Folklore.

2. Ús del catàleg manual

Per saber quina informació podem trobar en la biblioteca, consultarem el catàleg d'autors i de matèries. Si ja es disposa d'unes referències, llavors s'anirà al catàleg d'autor per trobar els llibres desitjats, que poc ser que hi siguin o no. Tant si hi són com si no segurament després haurem de continuar la recerca bibliogràfica pel catàleg de matèries. Amb freqüència el primer problema que ha de solucionar l'alumne és trobar el que encara es desconeix: llibres, revistes, informació sobre el tema que investiga, i no sap què buscar. Llavors hem de utilitzar el catàleg de matèries.

Catàleg d'autors.

Catàleg ordenat per autors i ordre alfabètic (cognom, nom). Útil per qui ja sap el que vol. La informació que ens dona es si el llibre que busquem esta a la biblioteca. Si la biblioteca esta informatitzada poc haver-hi dos catàlegs d'autors.

Catàleg de matèries.

Catàleg ordenat per matèries i ordre alfabètic. Útil per qui ignora el que busca i esta tractant de confeccionar una bibliografia sobre el tema. Si la biblioteca esta informatitzada poc haver-hi dos catàlegs de matèries.

Ús del catàleg de matèries.

Tot i que hi ha hagut un esforç per part de les biblioteques públiques per unificar les entrades dels catàlegs de matèries, encara ens podem trobar alguna biblioteca on les entrades depenguin d'una interpretació subjectiva. I així com el catàleg d'autors és el mateix en totes les biblioteques, el de matèries pot ser molt diferent.

El primer que hem de tenir és intuïció per fer la recerca i una mica d'imaginació, un coneixement general del tem ens anirà molt bé. És difícil poder dir més sobre com realitzar aquest treball, però por servir un exemple com a model. Si volem fer un treball de *Els orígens del averroisme llatí* segurament no trobarem una entrada al catàleg que posi *Orígens del*

averroisme llatí a no ser que es tracti d'una biblioteca molt especialitzada en filosofia. Haurem de buscar *Averroisme: orígens o història de la filosofia medieval: averroisme, o història de la filosofia: segle XII*, y si tenim una noció del tema se'ns ocurrirà buscar per *Aristotelisme averroista, Averroes: influències, Alberto Magno*. A mesura que anem coneixent el tema tindrem més recursos per fer la recerca bibliogràfica.

3. Ús del catàleg informatitzat.

Estratègia per a realitzar una cerca en base de dades informatitzada.

Els catàlegs informatitzats són bases de dades a les que podem accedir a través d'un ordinador o de la web. Actualment podem fer aquesta recerca des de qualsevol ordinador que tingui connexió a internet, ja que gairebé totes les biblioteques ofereixen la possibilitat de fer consultes on line. (Ver Enllaços a Biblioteques).

Per ser més eficaços en la nostra cerca es convé tenir clar dos conceptes i aplicar una estratègia de cerca adequada.

Passos per a realitzar la cerca:

1. Definir l'objecte de la nostra cerca, tenir clar el busquem.
Les bases de dades ens permeten especificar el camp que volem cerca (autor, títol, tema, matèria, paraula clau, frase etc.)
2. Saber quina informació i eines cerquem.
Obres de referència, bases de dades especialitzades, informació molt actual, catàleg de la biblioteca, catàleg col·lectiu de les universitats.
3. Dissenyar una estratègia de cerca.

Estratègia de cerca:	Exemple:
Resumir en una frase l'objecte de la recerca.	El pensament d'Epicur com filosofia de l'època hel·lenística.
Analitzar la frase i identificar els termes que representin els conceptes bàsics de la recerca:	/Epicur/ /època hel·lenística/ /hel·lenisme/
Buscar possibles sinònims i termes relacionats amb l'objecte de recerca:	/filosofia hel·lenística/ /filosofia grega/ /estoïcisme/ /escepticisme/
Utilitzar els operadors booleans i el truncament per a la cerca bibliogràfica.	<i>epicur or epicureisme</i> <i>llibertat and filosofia</i> <i>epicureisme not hel·lenisme.</i>

La cerca amb operadors booleans i el truncament

Una vegada realitzat la cerca de bibliografia, pot ser que el resultat no siguin els esperats. Si és així haurem d'ajudar-nos dels **operadors Booleans** i el **truncament**, serveixen per cercar d'una manera més eficient les bases de dades. Els més comuns són:

Operadors Booleans

(o / or)

Augmenta els resultats de la cerca. S'utilitza per ampliar el resultat d'una cerca, combinat termes sinònims o similars. Exemple:

*epicur **or** epicureisme*
*teatre **or** drama*

(i / y / and)

Redueix els resultats de la cerca. S'utilitza per reduir els resultats a aquells registres que continguin ambdòs termes. Utilitza per combinar dos termes oposats o no directament relacionats. Exemple:

*amor **and** psicologia*
*llibertat **and** filosofia*

(no / not)

Redueix els resultats de la cerca. S'utilitza per descartar els registres que continguin el terme indicat. Hem de tenir cura utilitzant aquest operador, ens pot descartar registres desitjats. Exemple:

*epicureisme **not** hel.lenisme.*

En aquest exemple no ens recuperaria aquelles referències que tracten l'epicureisme en l'hel-lenisme.

Truncament (*).

L'ús de truncament permet introduir part d'una paraula seguida de (*) i la base de dades mostra un llistat de paraules clau que tenen a veure en l'arrel.

Per exemple:

Si introduïm **epicu***

Mostra les paraules relacionades amb aquesta arrel i el nombre d'entrades de cada paraula: **epicur 122, epicure 38, epicurea 7, epicurean 5, epicureanism 1, epicureans 3, epicuree 1, epicurei 2, epicureisme 54, epicureismo 11, epicurem 1, epicureo 8, epicureos 3, epicureum 2, epicuri 6, epicurien 1, epicuriennes 1, epicuriens 4, epicurio 1, epicurisme 8, epicuro 67, epicuro-gassendo-charltoni 1, epicurum 1, epicurus 17.**

ENLLAÇOS A BIBLIOTEQUES

Recollim una sèrie d'adreces d'interès per fer una cerca bibliogràfica i per trobar el material que necessitarem per fer el nostre treball.

- ◆ Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya.
- ◆ Biblioteques Universitàries de Catalunya.
- ◆ Xarxa de Biblioteques Populars de la Diputació de Barcelona.
- ◆ Sistema Bibliotecari de Catalunya.
- ◆ Xarxa de Biblioteques de la Fundació "La Caixa".
- ◆ Altres adreces d'interès.

Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC).

Vuit universitats catalanes i la biblioteca de Catalunya van constituir El Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC) amb la finalitat entre altres de millorar els serveis bibliotecaris a través de la cooperació. La primera activitat del CBUC va ser fer el Catàleg Col·lectiu dels seus membres. El següent programa que van posar en marxa va ser l'organització del préstec interbibliotecari. La col·laboració inclou diversos programes, el més ambiciós és elaborar el projecte de la Biblioteca Digital de Catalunya. Neix així el CCUC, un catàleg que recull les fons de les biblioteques dels membres del CBUC. A partir d'aquesta iniciativa algunes Institucions que no són membres del CBUC han incorporat els registres de les seves biblioteques al CCUC i està previst que altres biblioteques continuïn afegint-hi registres.

El CCUC és consultable per web (<http://www.cbuc.es/ccuc/>) i recull d'informació electrònica: revistes en text complet i bases de dades, té més de 1.500.000 registres bibliogràfics i dóna accés a més de 3.000.000 de documents físics. Ens permet localitzar documents, anar directament a una de les biblioteques que té el document i consultar la seva localització i el seu estat. I ens pot oferir una informació constantment al dia de l'estat de les col·leccions de les revistes. Ens resultarà molt útil per fer la nostra cerca bibliogràfica.

CUBC http://www.cbuc.es/	CCUC http://www.cbuc.es/ccuc/
--	--

MEMBRES DEL CBUC	INSTITUCIONS QUE INCORPOREN REGISTRES
Universitat de Barcelona	Universitat Jaume I.
Universitat Autònoma de Barcelona.	Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya.
Universitat Politècnica de Catalunya.	Institut del Teatre.
Universitat Pompeu Fabra.	Universitat de Vic.
Universitat de Girona.	Real Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona.
Universitat de Lleida.	Institut Cartogràfic de Catalunya.
Universitat Rovira i Virgili.	Centre de Lectura de Reus.
Universitat Oberta de Catalunya.	Biblioteca Borja.
Biblioteca de Catalunya.	Associació de Mestres Rossa Sensat.
	Biblioteca Pública Arus.
	Centre Unesco de Catalunya.
	Institut d'Infància i Món Urbà.

Biblioteques Universitàries de Catalunya.

Podem accedir directament als catàlegs de les Biblioteques Universitàries de Catalunya, això ens permetrà fer una cerca per universitats. S'inclouen en aquest llistat la Universitat Ramon Llull -que no pertany encara al CBUC- i la Biblioteca de Catalunya encara que no sigui una biblioteca universitària.

UNIVERSITATS	ADRECES DE BIBLIOTEQUES
Biblioteca de Catalunya.	http://www.gencat.es/bc
Universitat de Barcelona	http://www.bib.ub.es/bub/bub/htm
Universitat Autònoma de Barcelona.	http://www.bib.uab.es/index.htm
Universitat Politècnica de Catalunya.	http://escher.upc.es/
Universitat Pompeu Fabra.	http://www.upf.es/bib/index.htm
Universitat de Girona.	http://bibliteca.udg.es
Universitat de Lleida.	http://www2.bib.udl.es
Universitat Rovira i Virgili.	http://biblioteca.urv.es/vtls/
Universitat Oberta de Catalunya.	http://biblio.uoc.es:443/
Universitat Ramon Llull.	http://www.url.es/intranet/bib.htm

Xarxa de Biblioteques Populars de la Diputació de Barcelona.

A través d'internet podem consultar els serveis que n'ofereixen la xarxa de biblioteques populars, així com la seva adreça i horari.

<http://www.diba.es/biblioteques/inici.htm>

Aquesta xarxa disposa d'un catàleg col·lectiu informatitzat que podem consultar via internet en la següent adreça:

<http://www.diba.es/biblioteques/Recursos/Catalegs/Catalegs1.htm>

Sistema Bibliotecari de Catalunya.

El Sistema Bibliotecari de Catalunya és el conjunt organitzat de serveis bibliotecaris existents a Catalunya. Ens permetrà accedir al sistema de biblioteques públiques de Catalunya i a altres biblioteques més especialitzades. L'integren:

- ◆ La biblioteca nacional de Catalunya.
- ◆ El Sistema de Lectura Pública de Catalunya.
- ◆ Les biblioteques universitàries, les biblioteques de centres d'ensenyament no universitari i les biblioteques especialitzades.

<http://cultura.gencat.es/biblio/index.htm>

Xarxa de Biblioteques de la Fundació "La Caixa".

A través de la fundació "La Caixa" només podem accedir a l'adreça i els horaris de la xarxa de biblioteques, ja que no disposen de catàleg informatitzat en internet.

http://www1.lacaixa.es:8090/webflc/wpr0pres.nsf/wurl/biac001_cat?OpenDocument

Altres adreces d'interès.

Hi ha un portal que ens permetrà accedir a les biblioteques espanyoles i de qualsevol part del món. És interessant conèixer aquesta adreça:

<http://exlibris.usal.es/bibesp/>

RECOLLIR I ORDENAR LA INFORMACIÓ.

Seleccionat el material que ens resulta d'interès, cal llegir-lo i treballar-lo. La lectura m'acabarà de confirmar que és realment útil, ampliarà el nostre llistat bibliogràfic i ens orientarà sobre què llibres consultar. Però, per on començar a llegir?

La lectura i l'extracció del contingut es fa al mateix temps, sempre hem de fer un resum o prendre notes dels llibres que anem treballant.

Ordre de lectura

Una vegada elaborat el llistat i seleccionats els llibres que ens interessin haurem de decidir per on comencen a llegir. És difícil establir com s'ha d'afrontar la lectura de les obres que hem de localitzar. Això correspon a l'alumne decidir-ho, sovint orientat pel professor tutor. Però podem donar uns consells generals:

1. Tenir una visió de conjunt del tema.
És bàsic que l'alumne tingui una idea general del tema que va a treballar. Si no té clares les idees bàsiques cal començar per situar-se i llegir una obra de síntesi o manual general (una introducció per estudiants de primers cursos universitaris o últims d'ensenyament pre-universitari, una obra de divulgació general...).
2. Llegir obres més generals.
Llegirem els llibres (o capítols) de les obres més generals i de més recent publicació, per a tenir una visió global i actualitzada de la qüestió. Això ens proporcionarà una visió de conjunt del tema i ens ajudarà a situar la informació més específica. I a la vegada ens podrà proporcionar una bibliografia recent i important sobre el tema.
3. Llegir obres més específiques.
Continuarem amb les obres més específiques i especialitzades per tal d'obtenir una visió precisa i profunda del tema.
4. Per a treballs d'àmbit històric.
Si el treball és històric i pretén donar a conèixer l'evolució d'un tema o aspecte, és convenient fer una lectura per ordre cronològic, començar per les obres més antigues i acabar per les més modernes, per fer-nos una idea de l'evolució del tractament.

Extracció del contingut.

A mesura que anem llegint agafarem notes, resums o apunts, tan del contingut que ens interessi com de les idees que ens suggereixi la lectura. L'extracció del contingut dependrà de l'objectiu del treball, de les lectures que ja hàgim fet, i de les notes de que disposen d'anterior lectures. Es poden donar unes recomanacions generals que ens ajudaran a prendre notes de la lectura:

- No ens hem de preocupar si les primeres notes són molt extenses. És millor recollir massa informació que no que ens deixem dades importants. Després sempre podrem revisar-la i extreure'n la més important.
- Prendrem notes i/o farem un resum de les parts que més ens interessin.
- Copiarem tot allò que vulguem citar, ho farem literalment i anotarem correctament la font on surt citat.
- Anotarem les idees que ens vagi suggerint la lectura, els apartats que poden estar relacionats amb el tema que ens ocupa, el que creiem que hem d'ampliar, etc.
- A mesura que avancin les lectures anirem revisant les notes i completant-les.
- Al final del procés de lectura, en el procés de composició i redacció, seleccionarem les notes que ens interessin i desestimarem les altres.

Classificació del material reunit.

A mesura que anem prenent notes hauríem de classificar-les, però al començament ens resulta difícil fer-ho, perquè no disposem de suficients criteris per agrupar la informació. Això serà així fins que tinguem molt clar l'esquema del treball.

La classificació es fa en diferents etapes i en relació a la informació de que disposem en cada una d'elles. Farem una primera classificació provisional, i a mesura que acumulem informació anirem refent les agrupacions de nostra classificació. Quantes més lectures i les notes més clar tindrem l'esquema del treball i la classificació del material.

La **primera classificació** sol fer-se agrupant les notes per llibres o autors. Encara és difícil classificar-la per matèries.

Quan ja disposem de les primeres notes i una idea clara del contingut del treball podem classificar la informació per matèries. Per fer aquesta **segona classificació** partirem de la informació recollida fins ara i seguirem els següents passos:

- 1- Establir una sèrie d'agrupacions generals, suficientment clares i precises, per a que les variacions siguin mínimes. Aquestes agrupacions poden constituir les possibles parts del treball.
- 2- Distribuir les notes i la informació de que disposem agrupant-les segons els criteris generals establerts.
- 3- Dins de cada apartat general farem agrupacions més precises (subagrupacions) per ordenar la informació per temes, subtemes, etc, també procurarem que siguin clares i precises. Podran ser els futurs capítols i subapartats dels mateixos.
- 4- Classificar la informació dins de cada apartat general d'acord amb els subapartats establerts.
- 5- Si hi ha informació que no sabem on agrupar la mantindrem apartada fins que tinguem clar on situar-la o si cal un nou agrupament.
- 6- Una vegada ordenada, rellegir tota la informació per a tenir una visió de conjunt del material que fins ara hem recopilat, per tal de:
 - replantejar-nos l'ordre.
 - veure si podem classificar la informació que ens crea problemes.
 - reconsiderar el treball en conjunt i omplir les llacunes: falta algun apartat o s'ha d'ampliar o retallar.
- 7- Tornar a una segona recerca per tal de completar allò que ens falta:
Sovint és convenient fer una segona recerca bibliogràfica, ara ja més precisa, per tal d'omplir les llacunes que encara queden en el treball. De vegades tenim suficient amb la primera recerca bibliogràfica perquè s'ha fet a consciència, i solament hem de treballar algun llibre que havíem descartat o no havíem aprofundit suficientment.
- 8- Després de la recerca de nou material classifiquem aquest dintre de cada apartat, subapartat, etc. I tornarem a fer una lectura i revisió del material per veure si cal tornar a buscar nova informació. Fins que disposem de tota la informació que volíem.
- 9- És hora de donar per conclosa aquesta fase i començar amb la redacció.

TREBALL DE REDACCIÓ

Arriben a esta fase una vegada hem extret i classificat el material que hem recopilat i tenint molt clar el guió del nostre treball. La redacció consisteix en donar forma escrita a tot els apunts, resums i notes que hem pres anteriorment juntament amb la introducció, conclusions i afegir tot allò que cal per a poder presentar per escrit de forma clara, precisa i correcta el nostre treball de recerca.

Hem de tenir clar que el treball no s'escriu de dalt a baix seguint l'ordre establert al guió, no es comença redactant per el principi i s'acaba pel final del treball, sinó que es fa en diferents etapes, i es van fent rectificacions a mesura que es treballa (tan de redacció com d'estructuració si es necessari).

Es recomana que la primera redacció es faci a mà o bé a ordinador. Que l'esborrany ja sigui a ordinador, que una vegada feta cada redacció l'estudiant ha de llegir-la i fer les correccions oportunes (recomanable fer-lo sobre paper imprès amb qualitat de impressió esborrany per estalviar tinta).

1. Primera redacció.

Una vegada madur el guió i assimilats els materials consultats començarem la primera redacció. Aquesta redacció consisteix en donar forma a tot els apunts, resums i notes que hem pres anteriorment. L'objectiu d'aquesta redacció consistirà en elaborar els capítols o fragments: ens centrarem en les parts i capítols del treball, mirarem d'estructurar i delimitar perfectament el tema tractat i el contingut de cada capítol i fragment, per això procurarem que tot que sigui coherent i que no es barreigin idees d'altres capítols, etc. Els objectius d'aquesta primera redacció són:

- Preocupar-se pel contingut: enllaçar degudament els diversos materials que disposem per donar forma al treball.
- Seguir de prop el guió, tractant d'aconseguir una exposició ordenada i clara de les idees.
 - Recollir els aspectes essencials: dades, arguments, etc.
 - Procurar posar una idea per paràgraf.
 - Redactar a la vegada el text i les notes aquestes poden posar-se esquemàticament de moment.
 - Procurar no deixar dubtes i tractar d'aclarir-los quan sorgeixen.
- Es van recollint els materials que formaran part de l'annex (si n'hi ha).
- La introducció i la conclusió es redacten més endavant.

Una vegada escrita la primera redacció l'alumne la llegirà per corregir aspectes de contingut, d'organització d'idees i aspectes formals (ortografia, cites, notes a peu de pàgines, etc).

Com hem vist, la primera redacció es fa sobre el cos del treball i no es redacten ni la introducció ni la conclusió, la qual cosa no vol dir que les tinguem en forma de guió.

2. Elaboració de l'esborrany del treball.

A partir de la primera redacció del treball i les correccions fetes farem una segona redacció o tantes com calguin per tal d'aconseguir un bon esborrany del treball. L'objectiu de l'esborrany és:

- 1º- Tenir cura de l'estil.
S'ha de redactar de manera clara, precisa i correcta.
- 2º- Reordenar, reestructurar i polir el contingut. [**]

Per això és molt útil la tècnica del “retalla i pega”, que consisteix en:

1. retallar textos i/o paràgrafs.
2. tornar a ordenar-los i pegar-los seguint l'ordre correcte.

3º- Redactar la introducció. [**]

En una introducció hi ha d'haver:

- Per què? Causes, motius per les que vols treballar aquest tema.
- Què? Què et proposes investigar: això se sol exposar en forma d'interrogant o hipòtesis que justifica la recerca.
- Com? Com penses portar a terme la investigació, com planifiques el desenvolupament, quins aspectes penses tractar, en quins apartats.

4º- Redactar la conclusió. [**]

En la conclusió hauràs de donar resposta a les qüestions de la introducció. Deixar clar els punts més importants del treball (normalment hem fet referència en el com)

- Per acabar donar una opinió personal.

5º- Redactar la bibliografia. [**]

6º- Confeccionar l'índex general. [**] i d'altres si es el cas.

L'últim que hem de fer és confeccionar l'índex general i l'índex alfabètic [**]-si n'hi ha-

7º- Posar el títol. [**]

8º- Fer una portada provisional. [**]

9º- Ordenar totes les part del treball:

1. Portada amb Títol.
2. Índex general.
3. Introducció.
4. Cos del treball.
5. Conclusions.
6. Apèndix o annexos. (Opcional)
7. Índex alfabètic o analític. (Opcional)
8. Bibliografia.

Una vegada fet l'esborrany l'alumne ho llegeix i fa les correccions que calgui. Si les correccions són mínimes pot fer-les a mà sobre el mateix esborrany. Si són moltes i significatives caldrà tornar a imprimir l'esborrany. Acabat l'esborrany es presenta al tutor de recerca, qui donarà les últimes orientacions i correccions.

3. Correcció de proves

Es recomana fer les correccions en dos etapes:

1. Corregir el sentit de les frases, es poden intercalar nous paràgrafs, canviar la redacció d'algún passatge. Es tracta d'aconseguir un bon redactat.
2. Corregir les errades tipogràfiques i ortogràfiques.

Les correccions se assenyalen al marge dret amb signes:

Signes generals, son signes de crida s'utilitzen per marcar les correccions que hi ha en una línia, no s'ha d'usar el mateix signe quan coincideix més d'una correcció en una línia.

una correcció	
dues correccions	
tres correccions	

4. Redacció definitiva del treball.

Es dissenya una portada per al treball i se li posen unes tapes dures a l'exemplar. Es fa una última revisió del treball per veure que no falti res i tot estigui correctament: últimes correccions, ortografia, índex, introducció, cos, conclusions, bibliografia, annexos (si cal), full de la mateixa mida, escrits per una sola cara, numeració correlativa dels fulls, el més net possible, cites, il·lustracions, etc. Si tot està correcte se imprimeix el treball i la portada. L'alumne haurà de quedar-se amb una còpia del treball per poder fer l'exposició i lliurarà l'original (i/o les còpies que calguin) al tutor de recerca.

PRESENTACIÓ ORAL

Presentació oral

- La presentació no ha de ser una lectura de les conclusions, sinó una exposició que tracti de fer una síntesi de tot el treball fet.
- Partirà d'un guió orientador fet de la manera més esquemàtica possible i basat en les parts considerades claus del treball.
- Les seves característiques principals seran la claredat, la síntesi i el rigor.

Llenguatge de l'exposició i altres recursos

L'alumne tindrà especial cura del llenguatge utilitzat en la seva exposició:

- ha de procurar que la seva presentació sigui fluïda (sense lapsus, interrupcions, repeticions, ...)
- utilitzarà un llenguatge adient al treball (evitant el to col·loquial).
- farà una exposició oral de les idees i no una lectura del treball.

Hem dit que l'exposició constitueix un treball en sí mateix amb sentit propi. Això ens permet utilitzar materials complementaris per donar suport a l'exposició i fer-la més vistosa (vídeos, transparències, gràfics, ordinadors, etc). De fer-ho caldrà que tingui molt present el temps que ha de durar la exposició i els temps que ocuparan aquests recursos, això no pot ser un substitutiu de l'exposició. També caldrà que tingui preparat tot el material per no perdre temps d'exposició.

Estructura de l'exposició oral

L'exposició no ha de consistir en una explicació exhaustiva del treball realitzat, sinó que haurà de ser una exposició en la que l'alumne mostri la seva capacitat de síntesi ajustant els continguts al temps d'exposició:

- l'alumne farà una selecció de continguts ajustada al temps d'exposició.
- l'alumne triarà els continguts que consideri més adients (per la seva importància, significativitat, per ser més atractius per una exposició oral, etc)
- l'exposició ha de tenir coherència per sí mateixa, constitueix un treball amb una identitat i sentit independent del treball realitzat.
- l'exposició estarà estructurada en tres parts*.

Per estructurar l'exposició i ajudar-nos en la presentació oral és molt recomanable fer un guió escrit de la mateixa. Aquest haurà de respectar la estructura general, i adaptarem el cos del treball al contingut del nostre treball. (Convé donar una còpia del mateix a cada membre del tribunal).

